

Hed

Tanken på överflyttning av tyska barn till Sverige i viss omfattning kritiserar av Nils Thun i ett uppmärksammat inlägg i Vi:

Övervägande praktiska skäl talar för att hjälpen, liksom hittills, skall förläggas till Tyskland. För samma kostnad kan vi där bistå ett väsentligt större antal barn. F. ö. är det ytterst diskutabelt, om det verkligen är en human åtgärd att föra hit barn till det ombonade Sverige för att sedan, efter en tids omvårdnad, låta dem resa tillbaka igen till eländets boningar i Tyskland . . . I några tidningar har det förslaget framförts, att man skall ta hand om de föräldralösa barnen och låta dem som kommer hit stanna för alltid. Det är kanske det förnuftigaste alternativet, men inte ens det håller för en kritisk prövning. I detta fall bör man ju välja ut de friskaste och starkaste — en urvalsprincip, som klart strider mot alla dem som tillämpats i vår humanitära verksamhet, och för övrigt en mycket tveklagt hjälp till det tyska samhället.

Resonemanget kan verka förledande, men dess blottor är i själva verket påtagliga i den mån det är fråga om att för alltid överflytta vissa grupper av tyska barn till Sverige. Att det är billigare att ge ett barn ett mål mat i Tyskland än i Sverige är uppenbart, men denna invändning faller helt, om det gäller att för all framtid placera barnen i Sverige; den långvariga och fullständiga hjälp detta innebär kan varken ekonomiskt eller på annat sätt jämföras med tillfällig bespisning och annan hjälp i Tyskland. Då det talas om att de friskaste och starkaste måste utväljas och att detta strider mot den vanliga urvalsprincipen vid humanitär verksamhet bedras hr Thun

Hed

av de använda ordens tvetydighet. Ett barn kan naturligtvis konstitutionellt vara både friskt och starkt, trots att det på grund av bristande näring och skötsel för tillfället är svagt och sjukt och i största behov av hjälp. Den antydnda motsägelsen existerar alltså inte.

D · N

6/2 1947

Lesjöfors och skatterna

Den framställning av disponent Gerard De Geers eller snarare Lesjöfors bruks förmögenhets-, inkomst- och skatteförhållanden som i går refererades är sannolikt det mest belysande aktstycke som hittills framkommit i debatten om skatteberedningens förslag. Man har förut redogjort för skattetabellerna och i anslutning härtill diskuterat abstrakta exempel. Inför dylika redogörelser känner läsaren alltid en viss osäkerhet; dels misstänkes, ofta icke utan grund, att exemplen är valda för att ge goda utgångspunkter för kritik eller försvar av skatteförslaget, dels kan teoretiska fall aldrig påkalla samma intresse och väcka samma känsla av realitet som de konkreta och personliga fallen.

Disponent De Geer är en företagare av den typ som även enligt officiell socialdemokratisk uppfattning utför en gagnande verksamhet. Han har på egen hand drivit upp en in-

dustri och genom att satsa sina besparingar stadigt ökat rörelsens omfattning; hans företag är nu ett medelstort familjebolag med möjligheter till ytterligare utvidgning. Men dessa möjligheter blir, såsom klart och bindande bevisas, stäckta om det framlagda skatteförslaget går igenom. Företaget måste i så fall stagnera, och det kan i framtiden icke bevaras i sitt nuvarande skick.

Företagets aktiekapital är 1,8 miljoner. För att åskådliggöra läget kan man utgå från att hela detta kapital äges av G. De Geer; visserligen har denne icke alla aktier, men han äger i stället andra aktier och förmögenhetsobjekt. Skenbart är De Geers inkomster utomordentligt höga. Till en utdelning på aktierna av 108.000 kronor kommer 60.000 kronor i lön. Men enligt skatteförslaget skulle beskattningen på kapitalet och aktieutdelningen bli 3.000 kronor högre än denna utdelning, beskattningen av lönen beräknas till 28.000 kronor, och den kvarstående inkomsten blir blott 29.000 kronor. Att denna behållna inkomst icke är betydande för ägaren till och chefen för ett företag av denna storleksordning lär de flesta vara ense om. Och att med denna behållning bidra till företagets finansiering och utvidgning är uppenbart omöjligt.

Svårigheterna och riskerna ställs i hjärt belysning genom att en utvidgning av aktiekapitalet för att möjliggöra nya anläggningar varit påtänkt och redan börjat förberedas. Ett belopp av 600.000 kronor skulle ytterligare investeras. Lånet av detta belopp enligt 4 procents ränta drar en årlig utgift av 24.000 kronor. Med oförändrad utdelning på det högre aktiekapitalet skulle emellertid De Geers inkomster av detta ökas till 120.000 kronor, och därmed bleve hans skatt enligt förslaget omkring 135.000 kronor. Den önskvärda utvidgningens konsekvens bleve sålunda att De Geers behållna inkomst från verksamheten i Lesjöfors bleve omkring 16.000 kronor, dvs. ungefär en fjärdedel av hans lön som företagschef. Utvidgningen är alltså otänkbar; företaget måste av rena skatteskal inställa sin eljest naturliga expansion. Den väsentliga följden härav blir att en rad arbetstillfällen går förlorade och att en ökning av produktionen går om intet. Med utomordentlig klarhet markeras att i detta fall de skärpta skatterna blir till skada för landet och icke minst för den arbetarklass i vars tjänst finansministern anser sig verka. Om exempel mångfaldigas, uppstår en riktig bild av skatteförslagets ödesdiga verkningar.

Slaende ar också redogörelsen för kvarlåtenskapsskattens innebörd i detta fall. Denna skatt motiveras som bekant därmed att dödsboets tillgångar tidigare icke varit tillräckligt högt beskattade; i denna motivering måste ligga tanken att arvlåtaren under sin livstid skall kunna avsätta medel för att möta skatten vid frånfallet. Men om De Geers återstående livslängd beräknas till femton år, måste han årligen avsätta 53.000 kronor för att vinna detta mål. Hans verksamhet skulle i sådant fall leda till ett årligt underskott för honom själv på omkring 23.000 kronor. Med andra ord: kvarlåtenskapsskatten kan ej mötas genom besparingar i förtid, företaget måste vid De Geers död helt eller delvis övergå till staten eller till andra personer än arvingarna. Skatteförslaget innebär därför, såsom De Geer skriver, "en radikal omgestaltning av hela vårt samhällssystem. Det blir en socialisering på omvägar och utan ersätt-

ning till dem som får avstå från sina ägodelar".

Även på socialdemokratiskt håll brukar man hävda att den värdefulla personliga insatsen måste belönas med högre inkomst och att de välskötta företagen bör stanna hos sina ägare. De Geers skrift visar att skatteförslaget bryter mot båda dessa grundsatser. Ingen kan rimligen påstå att i ett fall som detta den behållna lönen motsvarar de risker som tagits och den prestation som utföres. Ingen bör heller kunna bestrida att de enskilda företagen, hur väl de än är skötta, hotas i sitt bestånd genom de krävda skatterna. Till det underliga i läget hör att skatteförslaget drives fram under påtryckning från det kommunistiska parti som i den ryska regimen ser sitt ideal. I Ryssland har företagsledare av här berörd kategori 50—80 gånger högre inkomster än arbetarna i företagen; i Sverige är en dylik skillnad otänkbar, men man strävar nu att bortta praktiskt taget varje skillnad. I Ryssland skryts med de miljonärer som den nya regimen producerat. I Sverige är man däremot redo icke blott att reducera de rikas realinkomster till en bråkdel av deras formella förtjänst — det har redan skett — utan att genom en konfiskatorisk skatt förhindra väsentliga sidor av företagsamheten.

Redogörelser av det slag disponent De Geer lämnat är det bästa av alla medel för att göra allmänheten medveten om skatteplanernas verkliga innebörd. Det är att hoppas att De Geers exempel följes av andra. På denna väg bör insikt kunna vinnas om att skatteförslagen bör bekämpas, icke av hänsyn till en handfull rika, utan av omtanke om produktionen och därmed det ekonomiska framsteget över huvud.

D. N.

7/2 1947

Kungligt alibi

De senaste veckornas debatt kring beslutet om den tyska divisionens genommarsch i juni 1941 har lämnat ett historiskt material av intresse — delvis redovisat i en vidstående artikel —, men något fullständigt klarläggande har icke kommit till stånd. Särskilt i fråga om monarkens ställning och hans förhållande till regeringen i denna fråga har två huvudlinjer framträtt. Deras innebörd bör i varje fall preciseras och värderas innan diskussionen för denna gång avslutas.

I den artikel av statsrådet Möller som är meningsutbytets utgångspunkt påstås att om regeringen sagt nej till de tyska kraven, stor risk förelåg för bildandet av "en klart till sin anda tysksinnad regering". Detta påstående måste tolkas som en antydning om att kungen vid tillfället var beredd att bilda en på en gång oparlamentarisk och tyskvänlig ministär. De socialdemokratiska statsråden från denna tid har icke uttalat sig om riktigheten av hr Möllers förklaring; några av dem har direkt vägrat att göra det. Vissa socialdemokratiska riksdagsmän har bekräftat och kompletterat den Möllerska redogörelsen och härvid bland annat gjort gällande att monarken genom abdikationshot övade påtryckning på de oivilliga socialdemokratiska statsråden. Det är att märka att dessa riksdagsmän fått sina informationer från partiledningen. I en ledare i Morgon-Tidningen, som kan antas vara inspirerad av hr Möller eller åtminstone ha dennes välsignelse, utföres den för partiet tilltalande versionen av händelseförloppet. De socialdemokratiska ministrarna var alla, påstås det, motståndare till de tyska kraven, medan deras borgerliga kolleger stödde dessa krav. Om de vägrat att godta dem, hade emellertid en annan regering bildats, kanske av samliga borgerliga partier. Denna regering hade "med naturnödvändighet blivit en typisk eftergiftsregering", den hade framstått som "en klart till sin anda tysksinnad regering". Socialdemokratiens eftergift mot Tyskland var alltså egentligen ett medel att undvika flera eftergifter.

Från en rad borgerliga statsråd hävdas en helt annan mening. Någon avsikt att ombilda regeringen känner de inte till, ej heller något abdikationshot från monarkens sida. Att kungen liksom flertalet regeringsmedlemmar ansåg det omtvistade beslutet nödvändigt bestrides ej, men någon tendens att bryta mot parlamentarismens handlingsregler har ej yppats eller befarats.

Med den kännedom om läget vi nu besitter är det ofrånkomligt att i den socialdemokratiska framställningen av förloppet se en hänsynslös avledningsmanöver. Utan skymt av bevis, till och med utan klart stöd från flertalet socialdemokratiska ministrar, påstås att statsministern och hans partivänner i regeringen varit motståndare till den tyska divisionens transitering och endast av fruktan för bildandet av en tyskvänlig regering givit med sig. Det antyds rent av att en sådan regering skulle ha bildats av de borgerliga partierna och därmed att dessa haft skulden till eftergiftspolitik. Men framför allt innebär den socialdemokratiska versionen att kungen förklarar vara den egentligen ansvarige. Ty uppenbart är att någon ombildning av regeringen i tyskvänlig riktning, ja, över huvud någon förändring i regeringens sammansättning, icke kunnat komma till stånd utan monarkens medverkan. Det är ett kungligt alibi man söker skapa, kungligt i den meningen att kungen skulle vara den skyldige, men också i den meningen att alibit genom själva utpekandet av monarken skall godtas utan debatt eller i varje fall inte avslöjas. Delvis har taktiken lyckats; högerpressen, vars ängslan att tala ut då kungen kommer på tal är både komisk och rörande, har varit påfallande tystlåten. Att diskutera vad som förevarit i samband med den största eftergift Sverige gjorde